

opinie

commentaar

Kerken moeten hun eigen rol onder ogen zien

Met recht zijn afstandsmoeders en hun kinderen opnieuw teleurgesteld in de kerken. Ze hadden gehoopt dat die na een uitgebreid reflectieproces met excuses zouden komen voor hun aandeel in de pijn die afstandsmoeders is aangedaan.

Het gaat dan over de bijna 14.000 vrouwen die tussen 1956 en 1984 onder zware druk hun pasgeboren kinderen ter adoptie afstonden. Vaak waren ze jong en ongehuwd toen ze zwanger werden, wat destijds als zonde en schande werd gezien. Het kindje afstaan moest de smet op de moeder en haar familie voorkomen.

Dit liet diepe sporen na, zo beschreef de commissie die hier vorig jaar grootschalig onderzoek naar deed. Sommige moeders zagen hun kind nooit meer terug.

Een van de conclusies van de commissie was dat een betere erkenning van dat leed nodig is. Op 2 juli zal de overheid excuses maken voor haar rol. Ook de protestante en katholieke kerken dragen volgens de commissie verantwoordelijkheid.

Predikanten, geestelijken en confessionele politici streden tegen wat zij zagen als 'de dreigende zedeloosheid'. Ook waren kerken betrokken bij de gehele afstands- en adoptieketen. Pastoors en dominees adviseerden moeders soms om afstand te doen van hun kinderen. Logisch dus dat vertegenwoordigers van de afstandsmoeders en hun kinderen hoopten op kerkelijke excuses.

Maar die kwamen er niet. De zesentwintig kerken die het reflectieproces doorliepen, maakten vorige week bij monde van het CIO, het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken, bekend dat ze het leed erkennen, maar ervoor kiezen geen sorry

te zeggen.

In de ronduit formalistische verklaring van het CIO is te lezen dat de kerken handelden vanuit 'de intentie om zorg en bescherming te bieden binnen de toen geldende maatschappelijke kaders'. Oftewel, de schuld lag niet alleen bij ons, en we bedoelden het goed.

Het onbegrip over de uitgebleven excuses is groot. De afstandsmoeders noemen de verklaring 'respectloos' en 'patriarchaal', en spreken van 'wegkijken'.

Op zich hebben de kerken gelijk dat zij niet als enige de moraal en de zeden van ooit bepaalden. Maar dát ze een bijdrage hadden staat vast. Ze zouden naar hun eigen rol moeten kijken, en hier verantwoordelijkheid voor nemen. Dit verzaken de kerken door met een jibak naar de rest van de samenleving te wijzen.

Mogelijk heeft de opzet van het reflectieproces een betere uitkomst in de weg gezeten. Een zesentwintigtal kerken die allemaal een heel andere rol in deze geschiedenis hebben, moesten nu met één verklaring komen. Dat maakt het ongetwijfeld ingewikkeld om recht te doen aan dit pijnlijke verleden.

Dat afstandsmoeders en hun kinderen opnieuw gekwetst zijn door het uitblijven van de excuses, moeten kerken zich aantrekken. Opnieuw reflecteren. Maar dan niet gezamenlijk: laat iedere kerk voor zich de juiste woorden vinden.

Het commentaar is de mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteuren

Opinie is een vrijplaats voor discussie | Alle stukken zijn op persoonlijke titel.

Artikelen tellen 600 of 400 woorden (opinie@trouw.nl), lezersreacties (lezers@trouw.nl) maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails. In opiniestukken en brieven aan *Trouw* wordt geen gebruik gemaakt van kunstmatige intelligentie, behalve voor tekstcorrectie of vertalingen. Wie artikelen instuurt geeft aan zelf de auteur te zijn en kan hierop worden aangesproken.

Het onderwijs kan niet zonder zijn eigen museum

Het Nationaal Onderwijsmuseum verdient blijvende subsidie, vindt docent Gijs Korenblik. Het is voor leerlingen en docenten een plek voor inspiratie en kritisch denken.

Gijs Korenblik is docent geschiedenis en maatschappijleer

Onderwijs als basis voor weerbaarheid, welzijn en welvaart. Met deze woorden begint de nieuwe beleidsbrief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Maar dit zijn loze woorden, want met de stopzetting van de subsidie voor het Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht is dat een smet op ons onderwijsblazoen. Sterker nog, het ministerie wil de grootste onderwijscollectie van de wereld vanaf 2027 laten opsplitsen. Dit mogen we niet onder ons toezicht laten gebeuren.

Het museum is al 150 jaar een plek waar generaties kinderen leren hoe onderwijs zich heeft ontwikkeld. Dit doet het museum met een collectie van 325.000 objecten. Het Onderwijsmuseum heeft bijvoorbeeld alle boeken van onderwijsuitgeverijen van de afgelopen tachtig jaar en manuscripten van wel 400 jaar oud.

Daarbij is deze verzameling van onderwijskundige artefacten een li-

eux de mémoire van ons onderwijskundig verleden.

Daarnaast fungeert het museum met zijn tentoonstellingen en collectie als een spiegel en bron om inzicht te verschaffen in actuele pedagogische en didactische vraagstukken. In dit instituut worden bijvoorbeeld de vele onderwijsvormen in Nederland onder de loep genomen en geëvalueerd.

Sterker nog, de samenhang van de collectie zorgt ervoor dat we begrijpen hoe onderwijs onze samenleving heeft gevormd. Het laat ook de verbeeldingskracht van het onderwijs zien. Daarnaast is het museum een vehikel om perspectief te bieden bij brede maatschappelijke vragen.

Op zijn kop

Helaas stond 150 jaar onderwijsgeschiedenis de afgelopen twee jaar op zijn kop. Het vorige kabinet wilde de subsidie voor het museum vanaf 2027 schrappen. Maar het leek even dat het de toekomst van het Onderwijsmuseum in kannen en kruiken was. Het amendement voor extra rijkssubsidie van Chris Stoffer (SGP) en Ilana Rooderkerk (D66) kreeg recent een ruime meerderheid in de Tweede Kamer.

Zij wilden daarmee de rijksbijdrage ophogen naar 945.000 euro, een bedrag dat de jaren erna structureel moet worden. Helaas stak onlangs staatssecretaris van Onderwijs Judith Tielen (VVD) hier een stokje voor, met als gevolg dat de toekomst van ons onderwijsvergoed weer op de tocht staat.

Het is schandalig dat het kabinet onderwijs niet als een topprioriteit ziet, zeker met het oog op het lerentekort en de recente resultaten van de Staat van het Onderwijs. Dat de toekomst van het Onderwijsmuseum nu weer onzeker is, voelt voor mij daarom als een dikke middelvinger naar onderwijzend Nederland.

Het Nationaal Onderwijsmuseum

is het symbool van onze beroepsgroep. Het is een plek die de status en kracht van het onderwijs representeert. Bij het vernietigen ervan raak je mij en alle onderwijscollega's in onze ziel. Het stemt mij droevig dat ons verleden voor het ministerie en het kabinet er niet meer toe doet. Verder is het verdwijnen van dit instituut voor duizenden leerlingen en studenten een gemis. Zij worden door deze plek zowel geïnspireerd als aangezet om kritisch te denken over hun eigen ideeën op het onderwijs (en samenleving).

Daarbij is het paradoxaal dat deze 'ontzaming' ongeveer 3 à 4 miljoen gaat kosten. Dat is meer dan de vier jaar aan reguliere subsidie die het oplevert.

Teleurstellend is dat de afwijzingsbrief aan het Nationaal Onderwijsmuseum van het ministerie

Het
Onderwijsmuseum is
het symbool voor
onze beroepsgroep

geen inhoudelijke, maar louter technocratische argumenten over toekomstige financiële dekking bevat. Het ministerie vroeg juist vorige week aandacht voor ons nationale erfgoed. In het licht van de tegenwerking van het kabinet is dit niet meer dan symboolpolitiek.

Er moet toch wel ergens structurele dekking te vinden zijn, want negen ton is heel veel geld maar op de onderwijsbegroting toch ook en vooral een zeer kleine post.

Ik roep daarom onze staatssecretaris van Onderwijs en het ministerie op om ons onderwijsvergoed te behouden. Want wie zijn onderwijshistorie niet kent, kan de onderwijs toekomst niet verbeteren. Ons onderwijs verdient dit!

Het Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht. FOTO OTTO SNOEK